

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 5Co/92/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 0022203771
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 06. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Slávka Zborovjanová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2025:0022203771.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Slávky Zborovjanovej a členiek senátu JUDr. Zuzany Stolárovej a JUDr. Danice Hovančákovej v spore žalobcu A. B., nar. XX.XX.XXXX, C., D. XXX, právne zast.: Vašiv & Partners s.r.o., IČO: 47 238 836, Košice, Murgašova 3, proti žalovanej Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Bratislava, Pribinova 2, IČO: 00 151 866, o náhradu škody 5 330,44 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovanej proti rozsudku 29C/45/2022 – 267 z 24. januára 2024, Okresného súdu Michalovce

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e rozsudok vo výroku I. do sumy 2 000 eur a v prevyšujúcej časti mení rozsudok vo výroku I. tak, že žalobu z a m i e t a .

II. Žalobca má proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len súd) napadnutým rozsudkom žalovanej I. uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2 700,- eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, II. vo zvyšnej časti žalobu zamietol a III. žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% voči žalovanej, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

2.1. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal zaplata peňažnej náhrady vo výške 35% zo sumy, ktorou je príslušná časť žalobcovho služobného platu za každú začatú hodinu nad zákonom povolený limit pracovnej doby stanovenej v čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, ktorá predstavovala sumu 5 330,44 €.

2.2. Žalobu odôvodnil tým, že svoj nárok uplatňuje ako náhradu škody podľa § 13 ods.2 OZ z dôvodu nesprávneho prebratia smernice Európskej únie Slovenskou republikou - Ministerstvom vnútra SR, v dôsledku ktorej mu vznikla škoda. V žalobe okrem iného tiež uviedol, že príslušnosť súdu v prejednávanej veci je podľa § 19 písm. b) CSP, že je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru SR, zaradeným na výkon štátnej služby v Sobranciach, ktorú vykonáva v zmenovej službe, t.j. v službe s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom. Organizácia času práce zmenných hasičov je upravená v pokyne prezidenta Hasičského a záchranného zboru o vnútornej organizácii Hasičského a záchranného zboru na operatívno-technickom úseku z 30.8.2012, ktorý bol publikovaný v Zbierke pokynov prezídia Hasičského a záchranného zboru č. 35 z roku 2012. V priebehu celej zmenovej služby je žalobca povinný zdržiavať sa fyzicky v mieste výkonu štátnej služby a v prípade potreby musí byť pripravený bezodkladne plniť úlohy HaZZ. Po odpracovaní 24-hodinovej zmeny nasleduje 48 hodín odpočinku. Takýmto spôsobom sa striedajú tri hasičské zmeny. Po týždni v ktorom žalobca odpracuje tri 24-hodinové zmeny, teda spolu 72 hodín týždenne, (napr. 1., 4. a 7. deň v týždni), nasledujú dva týždne, počas ktorých odpracuje dve 24-hodinové zmeny, teda spolu 48 hodín týždenne (napr. 2. a 5. deň v týždni, resp. 3. a 6. deň v týždni). Priemerne tak, žalobca odpracuje týždenne 56 hodín (72h + 48h + 48h/

3 =56h), teda 8 hodín nad limit stanovený právom Európskej únie. Pri priemernom počte týždňov v roku 52,179) to predstavuje 417,4 hodín odpracovaných nad limit ročne. V dôsledku toho trávi žalobca v mieste výkonu štátnej služby viac času, než je podľa smernice prípustné a prichádza tak o čas na oddych a regeneráciu po fyzicky i psychicky náročnej práci, ako aj o čas na budovanie vzťahov s rodinou a priateľmi, čím dochádza k porušeniu jeho práva na odpočinok, súkromie a rodinný život. Zmena je rozdelená na aktívnu časť (výkon služby) a neaktívnu časť (pracovnú pohotovosť). Podľa platných právnych predpisov sa pracovná pohotovosť nezapočítava do fondu pracovného času a žalobcovi za ňu neprináleží plat, ale iba náhrada vo výške 15 % platového stupňa, do ktorého je zaradený. Žalobca v období od augusta 2019 do júla 2022 odpracoval pohotovosť v trvaní 1855,50 hodín. K úniovej úprave pracovného času zamestnancov poukázal na Smernicu 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady. Podľa čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Tento článok ukladá členským štátom zabezpečiť, aby maximálny týždenný pracovný čas neprekračoval 48 hodín. Poukázal na ustálenú judikatúru Súdneho dvora zásada zodpovednosti štátu za škody spôsobené jednotlivcom porušením práva Únie, ktoré sú mu pripisateľné, je súčasťou systému zmlúv, na ktorých je Únia založená (rozsudky z 19. novembra 1991, Francovich a i., C-6/90 a C-9/90, Zb. s I-5357, bod 35; z 5. marca 1996, Brasserie du pecheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, Zb. s. I- 1029, bod 31). Súdny dvor teda rozhodol, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu, keď sú splnené tri podmienky, t.j. že cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva, porušenie je dostatočne závažné a medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. Analogicky použiť pravidlá týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osoby podľa § 11-13 OZ.

2.3. Žalovaná sa k žalobe vyjadrila v podaní doručenom súdu 13.10.2022 (č.l.81) pričom vzniesla námietku nesplnenia podmienky pre riadne uplatnenie nároku na náhradu škody na súde, ktorou je predbežné prerokovanie tohto nároku s príslušným orgánom podľa § 15 ods.1 zákona č. 514/2003 Z.z.. Žalovaná je toho názoru, že žaloba má neodstrániteľnú vadu v podobe nesplnenia procesnej podmienky konania, nakoľko nedošlo k predbežnému prerokovaniu nároku s príslušným orgánom a preto je potrebné konanie zastaviť. Predmetný zákon vymedzuje rozsah zodpovednosti štátu za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci. Hmotnoprávnymi predpokladmi zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci je kumulatívne splnenie nasledovných predpokladov: a) protiprávny úkon (nesprávny úradný postup), b) škoda, c) príčinná súvislosť. Medzi stranami sporu je nesporné, že žalobcovi bola vyplatená mzda za všetky služby, ktoré v služobnom úrade Ministerstva vnútra Slovenskej republiky vykonal. Z uvedeného je zrejmé, že žalobcovi nemohla vzniknúť škoda, nakoľko všetky služby mal zhodnotenú vo svojej mzde. Za každú hodinu výkonu štátnej služby, určenej pohotovosti, ako aj za nadčas, boli žalobcovi riadne vyplatené príslušné zložky služobného príjmu, resp. poskytnuté náhradné voľno v súlade s predmetným zákonom. Nakoľko všetky mzdové náležitosti boli žalobcovi vyplatené nie je žalovanému zrejmé, akým titulom mohla žalobcovi vzniknúť škoda. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykazuje aj špecifika štátnej služby príslušníkov Policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov (napr. v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia, prísnej subordinácii a pod.). Žalobca si podľa nej nesprávne vykladá pôsobnosť Smernice, nakoľko podľa názoru žalovanej sa smernica nevzťahuje na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru. Rozsah pôsobnosti Smernice stanovuje článok 1 ods. 3, podľa ktorého táto smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné v zmysle článku 2 Smernice 89/391/EHS. Štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, ktorí vykonávajú aj zásahovú činnosť charakteristickú nerovnomerným rozvrhnutím služieb s nariadenou služobnou pohotovosťou má charakter osobitnej činnosti služieb civilnej ochrany. Z tohto dôvodu žalobcovi nemohla vzniknúť škoda, nakoľko ustanovenia smernice sa na neho nevzťahujú a teda nie je splnený predpoklad zodpovednosti za škodu. Ak mal žalobca za to, že mu zamestnávateľ určoval pohotovosť nad smernicou povolený limit, mal na túto skutočnosť upozorniť svojho nadriadeného v súlade s § 69 ods. 4 z. č. 315/2001 Z.z. a žiadať, aby mu táto nebola určovaná z dôvodov, ktoré v žalobe uvádza. Žalobca tak nielenže neurobil, ale navyše za každú hodinu určenej služobnej pohotovosti, vrátane tých hodín, o ktorých tvrdí, že mali byť vykonané nad limit určený smernicou, mu boli riadne vyplatené príslušné zložky služobného príjmu, resp. poskytnuté náhradné voľno. Ak má žalobca za to, že smernica nebola v jeho prípade správne použitá, žalovaná namieta nedostatok svojej pasívnej vecnej legitímácie z dôvodu, že táto mu nie je daná. Žalovaná má za to, že ustanovenia § 85, § 91, § 92 zákona č.315/201 Z.z., ako aj ustanovenia platnej kolektívnej zmluvy (čl.3) plne transponujú čl. 2 ods. 1 Smernice 2003/88/ES. Zo žaloby vyplýva, že žalobca uplatňuje svoje domnelé nároky, ktoré mali vzniknúť z porušenia jeho práv vyplývajúcich z práva Európskej únie v časovom období 1.8.2019-31.7.2022. Žalovaná vzniesla námietku premlčania na všetky nároky, ktoré mali vzniknúť pred dňom, ktorý o dva

kalendárne roky predchádza dňu podania žaloby. Žalovaná má za to, že žalobca v konaní nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života a najmä zásah do medziľudských vzťahov či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca požaduje. Žalovaná zároveň namieta neprimeranú výšku požadovanej škody vzhľadom na rozhodovanie súdov v obdobných veciach. Priemerná výška doposiaľ priznanej škody vo vyššie uvedených rozhodnutiach predstavuje sumu približne 1 500 až 2 500 eur.

2.4. Súd vec právne posúdil podľa čl. 7 ods.2 druhá a tretia veta čl. 144 ods.1, § 3 CSP Ústavy SR, čl. 1 bod 2, bod 3, čl. 2 bod 1, čl. 6 písm. b), čl. 16 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES, § 85 ods.1 a 2, § 86 ods.1,2, § 91 ods.1,3, § 92 ods.1, § 97 ods.1 písm. h), § 103 ods.5, § 122 ods.1,2,3 zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere a § 11, § 13 ods.1 až 3 OZ č. 24 Všeobecnej Deklarácie ľudských práv konštatujúc, že nárok žalobcu nie je premlčaný lebo je nutné posudzovať ho v trojročnej premlčacej dobe, pretože žaloba na súd bola podaná dňa 18.8.2022, t.j. tri roky spätne od 18.8.2019 do 18.8.2022 (obdobie, kedy dochádzalo k nemajetkovej ujme žalobcu).

2.5. Súd vykonal dokazovanie a zistil, že medzi stranami nie je sporné, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru SR, vykonáva stálu štátnu službu v Sobranciach, má nerovnomerne rozvrhované služby takým spôsobom, že na 16 resp. 16,5 hodinovú riadnu službu v služobný deň, nadväzuje určená 8 resp. 7,5 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku. Služobné pohotovosti sú určované na čas nočných hodín. V prípade, že je počas služobnej pohotovosti vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, mení sa služobná pohotovosť za prácu nadčas. Hasiči teda strávia na pracovisku počas jednej zmeny minimálne 24 hodín. Keďže sa striedajú tri hasičské zmeny - prvá, druhá a tretia zmena, každý deň odslúžia hasiči v jednotlivých hasičských zmenách 24 hodín následne majú dva dni voľna.

2.6. Medzi stranami nebol sporný ani počet odpracovaných hodín a súd považoval za osvedčené, že od augusta roku 2019 odpracoval 1855,50 hodín nad právom únie povolený týždenný limit služobného času, teda v okolnostiach prípadu žalobca vyše troch rokov pracuje v priemere 56 hodín týždenne, a tak odpracuje každý týždeň 8 hodín nad limit stanovený a povolený právom Únie, čo pri priemernom počte týždňov 52 je to 417,4 hodín do roka, a teda za posledné tri roky, to predstavuje 1855,50 odpracovaných hodín nad právom Únie povolený týždenný limit služobného času.

2.7. K námietke žalovanej k vznesenej pasívnej vecnej legitímácii, súd uviedol, že pasívne legitimovaným je štát - Slovenská republika ako zodpovednostný subjekt. V prípade nášho právneho poriadku, ktorý upravuje zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci zák. č. 514/2003 Z.z. vylučuje zodpovednosť Národnej rady SR pri výkone jej pôsobnosti podľa článku 86 písm. a), d) Ústavy SR, ak je smernica Európskej únie implementovaná do vnútroštátneho právneho poriadku nesprávne alebo ak nie je vôbec implementovaná. To znamená, že takýto nesprávny postup parlamentu sa nepovažuje za nesprávny úradný postup v zmysle uvedeného zákona a dotknutá osoba sa nemôže domáhať svojich nárokov zo vzniknutej ujmy podľa jeho ustanovení. V danom prípade je nutné zvážiť kto a za akých okolností alebo podľa akých pravidiel zodpovedá za vzniknutú ujmu, preto je nutné uvažovať v zmysle únieového práva, ktoré za zodpovedný subjekt vždy považuje štát, a to v intenciách objektívnej zodpovednosti. Za podmienky vzniku nároku škody potom považuje okolnosť, že konkrétny akt únieového práva priznáva súkromnej osobe práva, že došlo ku škode, ktorá nie je nepatrná a napokon príčinnú súvislosť medzi uvedeným porušením povinnosti štátu a vznikom ujmy na strane tejto osoby. Slovenskú republiku ako zodpovedný subjekt potom v súdnom konaní musí zastupovať ten ústredný orgán štátnej správy, ktorý zodpovedá za faktickú implementáciu únieového práva do vnútroštátneho poriadku, do pôsobnosti ktorého daná oblasť patrí, čo v danom prípade je Ministerstvo vnútra SR do pôsobnosti ktorého patrí aj správa a riadenie Hasičského a záchranného zboru. Pasívne legitimovaným v predmetnom konaní je Ministerstvo vnútra SR.

2.8. Otázku, či do rozsahu pracovného času možno zaradiť aj stav pracovnej pohotovosti pracovníkov (lekárov, hasičov), v prípade hasičov riešil Súdny dvor EÚ (ďalej len ESD) vo svojom rozsudku C-429/09G. Fuš tým, že potvrdil, že pracovná pohotovosť tvoriaca súčasť ich týždenného pracovného času v spojení s ďalším riadnym pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. Pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas v úprave stanovujúcej priemerný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby prekračuje týždennú hranicu upravenú v čl. 6 písm. b) uvedenej smernice (bod 25 Rozsudku ESDC-429/09 z 25.11.2010).

2.9. Z judikatúry Súdneho dvora vyplývajú aj predpoklady zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva Únie. Súdny dvor rozhodol, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu škody, keď sú splnené tri podmienky, t. j. že cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom

práva, porušenie je dostatočne závažné a medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť (C-429/09 - bod 47). pričom súd konštatoval, že všetky predpoklady zodpovednosti žalovanej za škodu vzniknutú žalobcovi tak boli splnené.

2.10. Žalobca sa žalobou domáhal zaplatenia nemajetkovej ujmy v sume 5 330,44 eur, ktorú vyčíslil ako rozdiel medzi peňažnou náhradou vyplácanou za určenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 1 z. č. 315/2001 Z. z. a peňažnou náhradou za nariadenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z. za každú jednu odpracovanú hodinu služobnej pohotovosti počas žalovaného obdobia, t. j. za obdobie od augusta 2019 do júla 2022.

2.11. Žalobca bol ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky i psychicky regenerovať. V súlade s princípom rovnocennosti komunitárneho a vnútroštátneho práva, súd aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 v spojení s § 11 OZ zohľadniac pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúrnej praxe.

2.12. Mal za to, že nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ako to tvrdí žalovaný, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca. Žalobca svoj nárok spájal s porušením nároku na odpočinok, a preto súd posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zámery normotvorcu Smernice rady 89/391/EHS a tiež Smernice rady 2003/88/ES. Uvedené smernice boli prijaté v záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania, ich cieľom bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinkov sa musí vyjadriť v jednotkách času, t. j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidielného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie. Žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom Únie, prišiel o voľný čas, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu, došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy. (rozsudok KS Košice sp. zn. 2Co/1/2020 z 19.11.2020) Bolo na rozhodnutí žalobcu, aké právne prostriedky ochrany osobnosti použije, či mu postačí konštatovanie porušenia jeho práv, alebo sa bude domáhať stanovenia dodatočného náhradného voľna, prípadne náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Z podanej žaloby mal súd za jednoznačne preukázané, že žalobca sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 5 330,44 eur. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu.

2.13. Výška náhrady nemajetkovej ujmy je určovaná základnými zákonnými kritériami, a to predovšetkým závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami, za ktorých k porušeniu práva došlo. Žalobca skutočne do súčasnej doby vykonáva náročnú prácu nad čas povolený právom únie, ktorá vyžaduje aby bol nepretržite dostupný a plne k dispozícii svojmu zamestnávateľovi. Tým dochádza k zásahu do jeho práva na súkromie, ktorého súčasťou je aj právo na rodinný život, teda právo utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny založené na silných citových väzbách. Žalobca sa objektívne nemôže venovať rodine v rozsahu v akom by chcel, ale najmä nemôže zo svojim časom voľne nakladať, nemôže sa venovať svojim záľubám. Pre nedostatok času nemôže ani oddychovať, hoci relax je vzhľadom na rizikovosť jeho práce nesmierne potrebný. Právo na odpočinok je u žalobcu permanentne niekoľko rokov porušované, napriek tomu, že plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života. Súd považuje pracovnú pozíciu žalobcu za vysoko zodpovednú, rizikóvu a fyzicky aj psychicky náročnú. Pri stanovení náhrady za zásahy žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu - práva na odpočinok, súkromie a rodinný život, súd prihliadal na kritéria uvedené v bode 95 Rozsudku Fus, a na závažnosť ujmy, ktorá mu takým (dostatočne závažným) zásahom vznikla, na následky takým zásahom vyvolané, okolnosti zásahu a v neposlednom rade aj na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá je priznávaná všeobecnými súdmi v iných prípadoch, keď sudy aplikujú § 13 OZ. (rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 5C/49/2018 z 15.10.2019)

2.14. Z uvedených dôvodov súd dospel k záveru, že žalobca má na primeranú finančnú náhradu v sume 2 700 eur nárok, nakoľko porušením práva Únie bolo (aj doposiaľ je) skutočne do jeho

osobnostnej sféry zasiahnuté vo forme následkov v jeho rodinnom, spoločenskom živote. Žalobca však dostatočne nepreukázal, že tento zásah sa prejavil vo forme negatívnych následkov na jeho zdravotnom stave. Z uvedených dôvodov súd žalobu v časti o zaplatenie 2 630,44 eur zamietol. Vzhľadom na absenciu takýchto následkov súd považoval sumu 2 700 eur, za primeranú. Zbral pritom v úvahu i skutočnosť, že žalobcovi priznanú výšku nemajetkovej ujmy súdy priznávajú v obdobných súdnych sporoch (napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 3CoPr/229/2019, 1CoPr/8/2019).

2.15.O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods.1 v spojení s čl. 4 ods. 2 CSP. V konaní bol úspešný žalobca, preto mu súd priznal voči neúspešnej žalovanej nárok na náhradu trov konania, a to vo výške 100% nakoľko stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu.

3.1.Proti vyhovujúcemu I. výroku a výroku III. o trovách konania podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaná z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP a navrhla, aby odvolací súd rozsudok v napadnutom výroku zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne a žalovanému prizná nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %.

3.2.Odvolateľka predovšetkým namietla, že súd prvej inštancie posudzoval súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území SR so Smernicou EÚ, napriek tomu, že takáto činnosť nespadá do jeho kompetencie. Aby mohol súd prvej inštancie skonštatovať, že došlo k porušeniu práva Únie, musel by najskôr rozhodnúť, že z. č. 315/2001 Z.z. nesprávne prebral Smernicu do slovenského právneho poriadku.

3.3.Žalovaná namietala, že v konaní nebola daná jej pasívna vecná legitímácia. Uviedla, že žalobu pre nestransponovanie Smernice, resp. pre nesprávnu transpozíciu Smernice môže podať 1. Európska Komisia na SD EÚ a 2. fyzická/právnická osoba, ktorá bola týmto priamo dotknutá, t.j. došlo k porušeniu/poškodeniu jej práv a to na vnútroštátny súd členského štátu EÚ. Žalobca nezažaloval svojho zamestnávateľa, ale štát, v mene ktorého koná ten ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor, čo je zásadný rozdiel v označení žalovaného, teda v jeho pasívnej vecnej legitímácii. Navyše, ak mal žalobca za to, že mu zamestnávateľ určoval pohotovosť nad Smernicou povolený limit, mal na túto skutočnosť upozorniť svojho nadriadeného v súlade s § 69 ods. 4 zákona č. 315/2001 Z.z. a žiadať, aby mu táto nebola určovaná z dôvodov, ktoré v žalobe uvádza. Podľa názoru žalovaného sa miera zodpovednosti za prípadný vznik škody musí medzi dvomi samostatnými subjektmi (SR a Ministerstvom vnútra SR, resp. Hasičským a záchranným zborom) rozlišovať. Nie je prípustné, aby sa zodpovednosť SR odvodzovala od individuálneho prístupu inej osoby k pracovnoprávnym vzťahom konkrétneho pracovníka. Vyslovil, že SR a Ministerstvo vnútra SR sú dva samostatné a nezávislé subjekty právnych vzťahov, preto podľa žalovaného nie je možné dospieť k inému záveru než, že posúdenie ich zodpovednosti za prípadný vznik škody ako dôsledok výkonu určitých práv, nie je možné zamieňať. Preto aj keby súd konštatoval, že aplikácia Smernice na služobný pomer žalobcu bola nesprávna, nijako táto skutočnosť nesúvisí so zodpovednosťou žalovaného za správnosť prebratia Smernice do právneho poriadku SR. S ohľadom na zamieňanie SR a Ministerstva vnútra SR ako dvoch samostatných subjektov je tu ďalší dôvod nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej.

3.4.Namietala ďalej nesprávne právne posúdenie pôsobnosti Smernice, ktorá sa podľa jej názoru na služobný pomer príslušníkov HaZZ nevzťahuje v plnom rozsahu. Odcitovala čl. 1 ods. 2, ods. 3, ods. 4 smernice 2003/88/ES a tiež čl. 2 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS so záverom, že rozsah pôsobnosti smernice 2003/88/ES je pozitívne vymedzený v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS, ako aj negatívne vymedzený v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Inak povedané, smernica 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov HaZZ nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak, ako to v žalobe tvrdí žalobca. Z týchto dôvodov podľa názoru žalovanej štátnu službu príslušníkov HaZZ, vykonávajúcich zásahovú činnosť, možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti smernice 89/391/EHS v čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS. Rovnako úlohy, ktoré príslušníci HaZZ plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov, týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému, ako aj právnej úpravy samotného HaZZ bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod pojem osobitné činnosti služieb civilnej ochrany v zmysle čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS.

3.5.Po odcitovaní čl. 1 ods.2,3,4, čl. 2 ods.1,2 Smernice 89/391/EHS § 12 zák. č. 42/1994 Z.z., § 3 ods. 1 a § 3 ods. 2 zák. č. 315/2001 Z.z. a § 8 ods. 1 a § 12 ods. 1 zák. č. 129/2002 Z.z. vyvodila, že HaZZ resp. jeho príslušníci vykonávajú zásahovú činnosť, plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarmi aj

úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranárskych činností. Z tohto dôvodu sú činnosti vykonávané príslušníkmi HaZZ pri zásahovej činnosti práve tými osobitnými činnosťami služieb civilnej ochrany, na ktoré sa smernica 89/391/EHS nevzťahuje. Opätovne zdôraznila, že rozhodnutie vo veci V- 429/09 E. F. sa týka mestského hasiča, a preto z tohto dôvodu nie je možné predmetné rozhodnutie považovať v prejednávanej veci za smerodajné.

3.6. Okrem toho mala za to, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody. V tejto súvislosti zdôraznila, že počas služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa a pokiaľ nie je zásah, v takom prípade žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Rovnako v zmysle platnej legislatívy pri takto nariadenej služobnej povinnosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ si je vedomý a dokonca vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca. To znamená, že v čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť, preto žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vyplácal dohodnutú odmenu za takto strávený čas, nielen za vykonávanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Žalobca dostával za takto stanovenú časť pracovnú odmenu, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby - zásahu bude k dispozícii. Pokiaľ súd dospel k záveru, že služobná pohotovosť je pracovným časom, a teda má sa zarátavať do pracovného fondu, sama o sebe ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Čo sa týka formy a spôsobu výpočtu náhrady škody, Súdny dvor EÚ v rozhodnutí C-429/09 E. F. uviedol veľmi jasne, že: „Smernica 2003/88 neobsahuje nijaké ustanovenie týkajúce sa náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. V prípade neexistencie ustanovení práva únie v danej oblasti je na vnútroštátnom práve dotknutého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity jednak určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi, ako je E. F. vo veci samej, v dôsledku porušenia právnej normy únie, musí byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a jednak definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.“ Žalovaná mala za to, že tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, preukazujúci výšku nemajetkovej ujmy, nakoľko výpočet žalobcu je mätúci a predstavuje skôr výpočet odškodnenia vo forme vyplatenia primeranej peňažnej náhrady škody formou doplatku vo výške 35 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu podľa § 122 ods. 2 písm. a/ zákona č. 315/2001 Z.z.

3.7. K dĺžke referenčných období uviedol, že kľúčové pre posúdenie žaloby nie je to, či v niektorom z kalendárnych týždňov, alebo inom období siedmich bezprostredne po sebe nasledujúcich dní, prípadne v kalendárnom mesiaci, strávil žalobca viac ako 48 hodín pracovným časom, ale to, koľko času týždenne v priemere v rámci konkrétneho referenčného obdobia strávil žalobca pracovným časom. Smernica nepojednáva o tom koľko maximálne môže pracovník stráviť pracovným časom za týždeň (mesiac), ale o tom, koľko priemerne týždenne môže pracovník stráviť pracovným časom v rámci konkrétneho referenčného obdobia. Pre zodpovedanie otázky, či došlo v prípade žalobcu k porušeniu smernice článku 6 písm. b/ smernice súd prvej inštancie by mal ustáliť, v akom období sa počíta priemerný týždenný pracovný čas, nakoľko predmetná otázka je v konaní sporná, rovnako ako aj v obdobných konaniach. Vyslovil, že § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. predstavuje transpozíciu článku 16 písm. b/ v spojení s článkom 17 ods. 3 písm. b/ bod iii) a článkom 19 a teda pojem priemerný týždenný pracovný čas sa má vyložiť tak, že tento sa počíta v referenčných obdobiach, ktoré sú šesťmesačné. Uviedol, že služby príslušníkov hasičského a záchranného zboru sa rozvrhujú do obdobia šiestich mesiacov. To znamená, že každý príslušník hasičského a záchranného zboru disponuje svojim rozvrhom vždy pred začiatkom týchto 6 mesiacov (pre príklad obdobie júl - december). Avšak, je pravdou, že následne každý konkrétny mesiac sa pred jeho začiatkom musí bližšie upraviť vzhľadom na mimoriadne situácie, ako nečakané práceneschopnosti, ale rovnako aj na nahlásené dovolenky, či iné voľná poskytované nad rámec smernice, ale taktiež aj s ohľadom na školenia či mimoriadne náročné situácie, kedy sa vyžaduje práca vyššieho počtu príslušníkov. Pre sumarizáciu vo vzťahu k referenčným obdobiám uviedol, že argumentácia žalobcu nie je správna. Žalobca pri zisťovaní dopadu nesprávnej transpozície smernice vychádza čisto z obdobia každého kalendárneho mesiaca, čo vo vzťahu k hasičskému a záchrannému zboru by v praxi bezpochyby predstavovalo vznik obštrukcie pri plánovaní služieb a teda aj pri ochrane života, zdravia, majetku a životného prostredia. Takýto výklad rozvrhovania služieb príslušníkov hasičského a záchranného zboru, ktorý predstavil žalobca predstavuje obmedzenie pre plánovanie služieb príslušníkov hasičského a záchranného zboru, pričom nemá žiadnu právnu oporu v ktoromkoľvek prameni práva, či už smernici alebo v zákone. Nemožno zabúdať, že ide o veľmi špecifické pracovné odvetvie, ktoré si vyžaduje vysoké nároky na účely nepretržitej prevádzky.

3.8. Žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody a sám veľmi nejasným spôsobom stanovil škodu, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť.

3.9. Zároveň namietala, že priznanie nemajetkovej ujmy je možné iba vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, čo v prípade žalobcu nebolo preukázané. V súdnom konaní nebolo ani len na základe výpovede žalobcu či inými dôkaznými prostriedkami preukázané, ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy.

3.10. Žalovaná tvrdí, že žalobca neosvedčil dôvodnosť ani výšku ním uplatňovaného nároku, nepreukázal priamu a bezprostrednú príčinnú súvislosť medzi utrpenuou ujmomou v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice.

4. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej zotrval na svojich predchádzajúcich stanoviskách.

5. Žalovaná vo svojom vyjadrení opakovala ňou prezentované predchádzajúce závery.

6. Ďalšie vyjadrenia v odvolacom konaní neboli podané.

7.1. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovanej ako podané včas oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 385 ods.1 CSP, v rozsahu vyplývajúcom z § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods.1 písm. d/, f/ a h/ CSP) a dospel k záveru, že odvolaniu žalovanej je potrebné v časti vyhovieť.

7.2. Rozsudok vo výroku I. do sumy 2 000 eur ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods.1,2 CSP, lebo odvolací súd sa s jeho odôvodnením v celom rozsahu stotožňuje, na čom nič nemení ani podané odvolanie. V prevyšujúcej časti odvolací súd zistil, že nie sú splnené podmienky na potvrdenie (§ 387 ods.1 CSP) rozsudku, ani na jeho zrušenie (§ 389 ods.1 CSP), preto ho podľa § 388 CSP, zmenil tak, že žalobu o zaplatenie sumy 700 eur zamietol a rovnako zmenil aj závislý výrok o trovách konania a žalobcovi priznal proti žalovanej náhradu trov konania (prvoinštančného a odvolacieho) v rozsahu 100%.

7.3. Predmetom odvolacieho prieskumu nebol výrok, ktorým súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, pretože proti tomuto výroku rozsudku žalobca ako oprávnená osoba odvolanie nepodal a rozsudok nadobudol v tomto výroku právoplatnosť.

8. Predmetom odvolacieho prieskumu bol preto iba vyhovujúci výrok o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 2 700 eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku a súvisiaci výrok o náhrade trov konania.

9. Žalovaná v odvolaní uplatnila odvolacie dôvody podľa § 365 ods.1 písm. d), f) a h) CSP, t.j. konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (d/), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (f/) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (h/).

10. Odvolací súd dospel k záveru, že tieto odvolacie dôvody nie sú naplnené čo do sumy 2 000 eur. Je toho názoru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa § 191 a § 192 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, pričom rozsudok aj náležite odôvodnil a nebolo zistené žiadne porušenie procesných práv ani iná vada konania, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu ako vecne správny podľa § 387 ods.1 CSP potvrdil. Žalovaná v odvolaní prevažne argumentuje skutočnosťami, ktoré uvádzala už v konaní pred súdom prvej inštancie a s ktorými sa súd náležite a správne vysporiadal pri rozhodovaní daného sporu, preto jej odvolacie námietky nie sú spôsobilé v potvrdenej časti spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku a neumožňujú prijať iné závery.

11.1. Odvolací súd sa stotožňuje so správnym záverom súdu prvej inštancie o splnení všetkých predpokladov pre vznik zodpovednosti žalovaného za škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku porušenia práva Európskej únie, keď čl. 6 písm. b) Smernice bol nesprávne prebratý do zákona 315/2001 Z. z., v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva žalobcu na 48 hodinový týždenný pracovný čas, ktoré právo mu vyplýva priamo zo Smernice. Porušením práva Európskej únie došlo k zásahu do osobnostnej sféry žalobcu - konkrétne do jeho práva na odpočinok a na súkromie a rodinný život, keď bol ukrátený o

čas odpočinku a psychickej a fyzickej regenerácie a o čas, ktorý by mohol tráviť s rodinou a budovaním priateľských a obdobných vzťahov, pričom išlo o zásah trvajúci niekoľko rokov, ktorý sa nepodarilo vyriešiť ani komunikáciou so zamestnávateľom. Vzhľadom na následky tohto zásahu v jeho osobnom i súkromnom živote súd považoval za primeranú nemajetkovú ujmu v rozsahu 2 000,- eur, ktorú aj odvolací súd považuje za primeranú charakteru zásahu a jeho následkom z dôvodov, ako sú uvedené v odôvodnení napadnutého rozsudku.

11.2.Súd svoje úvahy, ako dospel k vyššie uvedeným záverom, podrobne uviedol v odôvodnení napadnutého rozsudku s poukazom na zistený skutkový stav, právne predpisy a judikatúru SD EÚ, ktoré aplikoval, tieto úvahy sú správne, niet v nich žiadnych logických rozporov a odvolací súd sa s nimi v plnom rozsahu stotožňuje a na tomto mieste ich neopakuje.

12.Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a k odvolacím námietkam žalovanej odvolací súd uvádza nasledovné:

13.1.K námietke žalovanej o nedostatku právomoci súdu posudzovať súlad slovenských právnych predpisov so smernicou odvolací súd poukazuje na zásadu prednosti práva EÚ pred vnútroštátnou normou, z ktorej vyplýva povinnosť vnútroštátneho súdu členského štátu EÚ v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom EÚ, a pokiaľ táto interpretácia nie je možná, neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniou právom (C-231-233/06, C-128-131/07). Z vyššie uvedeného vyplýva, že súd je vždy povinný vykladať vnútroštátne právne predpisy v súlade s právom EÚ, a tým je nepochybne daná jeho právomoc posudzovať súlad vnútroštátnych právnych predpisov s právom EÚ a aj právomoc v prípade zistenia tohto nesúladu neaplikovať vnútroštátnu právnu normu, odporujúcu právu EÚ. Nedôvodná je preto odvolacia námietka žalovaného o prekročení právomoci súdu, pokiaľ ako predbežnú otázku skúmal, či došlo k prevzatíu Smernice do zákona č. 315/2001 Z.z. a či došlo k prevzatíu spôsobom, ktorý zaručuje právo priznané jednotlivcovi touto Smernicou na 48 hodinový týždenný pracovný čas.

13.2.Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu v zmysle judikatúry SD EÚ vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu, a ide o prípady porušenia práva EÚ členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc, aplikáciu ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku odporujúcu úniou právu, vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom EÚ a na prijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom EÚ. Objektívna zodpovednosť členského štátu za vzniknutú škodu podľa judikatúry SD EÚ nastáva, pokiaľ sú kumulatívne splnené jej tri predpoklady: a) porušenie úniovej normy, b) porušenie úniového práva je dostatočne závažné, c) medzi porušením úniového práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám existuje príčinná súvislosť.

13.3.Naplnením všetkých vymenovaných predpokladov zodpovednosti členského štátu za vzniknutú škodu vzniká poškodenej fyzickej alebo právnickej osobe nárok na náhradu škody, o ktorej rozhoduje vnútroštátny súd.

13.4.Odvolacia námietka nedostatku právomoci súdu preto nie je dôvodná.

14.1.Správne sa súd vypořiadal aj s námietkou pasívnej legitímácie žalovanej, keďže Slovenská republika, v zastúpení Ministerstvom vnútra SR, predstavuje garanta riadnej transpozície Smernice do zákona 315/2001 Z. z., pokiaľ ide o nezarátanú pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku počas jej neaktívnej časti do pracovného času, keďže absentujúca alebo nesprávna transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu. Ide teda o objektívnu zodpovednosť štátu, ktorá tu existuje bez ohľadu na to, ktorý konkrétny verejný orgán sa porušenia práva EÚ dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť.

14.2.Za dodržiavanie, rešpektovanie a zabezpečenie dodržiavania a rešpektovania práva EÚ sú zodpovedné jednotlivé členské štáty EÚ a v prejednávanej veci je týmto zodpovedným subjektom Slovenská republika. Z rozsudku SD EÚ vo veci E. F. vyplýva, že v prípade porušenia práva na dodržiavanie 48 hodinového pracovného času poškodený má právo domáhať sa náhrady škody proti členskému štátu. Žalovaný teda disponuje pasívnou legitímáciou a žalobca dôvodne uplatnil nárok na náhradu škody z dôvodu porušenia práva Európskej únie voči Slovenskej republike ako pasívne legitímovanej strane sporu, v mene ktorej koná ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor SR.

15.1.Súdny dvor v rozsudku vo veci C-518/15 Ville de Nivelles/Rudy Matzak predovšetkým zdôraznil, že členské štáty sa nemôžu, pokiaľ ide o určité kategórie hasičov prijatých do verejných hasičských služieb, odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení smernice vrátane pojmov pracovný čas a čas odpočinku. Smernica neumožňuje ani to, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu pracovný čas, ako je definícia uvedená v tejto smernici. Smernica síce stanovuje možnosť členských štátov uplatňovať alebo prijímať ustanovenia, ktoré sú priaznivejšie pre ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov, ale táto možnosť sa neuplatňuje na definíciu pojmu pracovný čas. Toto konštatovanie potvrdzuje aj účel smernice, ktorý má zabezpečiť, aby sa definície v nej uvedené nemohli vykladať rôzne v závislosti od vnútroštátneho práva.

15.2.Z uvedeného vyplýva, že pojem „pracovný čas“ je potrebné interpretovať jednotne na úrovni celej EÚ, a členské štáty nemajú možnosť meniť jeho obsah prostredníctvom národnej legislatívy v neprospech pracovníkov. Vnútroštátna úprava síce môže používať rôzne označenia, ako napríklad „služobný čas“ pre hasičov, avšak tieto pojmy musia byť interpretované v súlade s právom EÚ. Z uvedeného preto vyplýva, že „služobný čas“ hasičov podľa slovenského vnútroštátneho práva je potrebné posudzovať ako „pracovný čas“ v zmysle Smernice 2003/88/ES, tak ako na to správne poukázal žalovaný.

15.3.Žalobca ako hasič zamestnaný v rámci zásahovej služby, ktorá spadá do verejného sektora, odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, z ktorého dôvodu sa môže dovoliavať práva Únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia. V tejto súvislosti súd prvej inštancie správne posudzoval, či boli naplnené kumulatívnym spôsobom podmienky pre vyvodenie tejto zodpovednosti, pričom súdu súčasne nemožno vytýkať, že by jednotlivé predpoklady tejto zodpovednosti posúdil nesprávnym spôsobom.

16.1.Podmienky uplatnenia nároku na náhradu škody v danom prípade sú dané v zmysle judikatúry Európskeho súdneho dvora (rozsudok sp. zn. C - 429/09), podľa ktorého poškodení jednotlivci majú právo na náhradu škody, keď sú splnené tri podmienky a to 1. že cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné, 2. existencia škody a 3. priama príčinná súvislosť medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom.

16.2.Vo vzťahu k naplneniu prvej podmienky je možné konštatovať, že táto je v prejednávacom prípade splnená, pretože čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva Únie, ktoré súčasne nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu a ktoré na strane druhej priznáva jednotlivcom právo, ktorého sa môžu dovoliavať priamo pred vnútroštátnymi súdmi. Podmienka dostatočne závažného porušenia práva Únie zahŕňa v sebe zjavné a závažné prekročenie hraníc voľnej úvahy členským štátom, v ktorej súvislosti má byť zohľadnený predovšetkým stupeň jasnosti a presnosti porušenej právnej normy, ako aj rozsah miery voľnej úvahy, ktorý porušená norma ponecháva vnútroštátnym orgánom. V každom prípade je porušenie práva Únie dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdného dvora v danej oblasti. Pokiaľ žalobca odpracoval v rozhodnom období nad povolený limit práva EÚ, uvedené je v zjavnom rozpore s právom Únie určujúcim týždenný limit služobnej povinnosti, preto nemožno mať pochybnosti o dostatočne závažnom porušení práva Únie.

16.3.Vo vzťahu k splneniu podmienky existencie škody odvolací súd uvádza, že z európskej judikatúry vyplýva, že náhrada škôd spôsobených jednotlivcom porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu ich práv. Je na vnútroštátnom práve členských štátov, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektivity určili, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a tiež, aby definovali pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.

17.Žalovaná sa neopodstatnene v súvislosti so vznikom tvrdenej škody bránila tým, že žalobca nepreukázal, že vyvinul akúkoľvek snahu na to, aby škode, resp. ujme predišiel. Odvolací súd vychádza jednak z priameho nároku každej dotknutej osoby domáhať sa voči členskému štátu náhrady škody a jednak z povinnosti každého členského štátu zabezpečiť dodržiavanie práva Únie. Uvedené namietanie by v praxi znamenalo prenášanie aktivity na jednotlivca, ktorému bola v dôsledku porušenia povinnosti členského štátu spôsobená škoda. Aj z judikatúry Súdného dvora vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo

možné rozumne vyžadovať. Aj vzhľadom na postavenie žalobcu ako slabšej strany vo vzťahu ku svojmu služobnému úradu, by podľa odvolacieho súdu takáto aktivita navyše bola zrejme kontraproduktívna.

18.1. Žalovaná sa ďalej v súvislosti so vznikom tvrdenej škody bránila tým, že žalobca mal preukázať, či v rozhodnom období skutočne pracoval nad tvrdý limit 48 hodinového týždenného pracovného času, keď bolo potrebné zohľadniť aj nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v období 6 mesiacov.

18.2. Odvolací súd nemohol prihliadnuť ani na túto odvolaciu námietku. Súd konštatoval, že v konaní nebolo sporné, že žalobca v posudzovanom období po zohľadnení služobného pracovného času a nariadenej služobnej pohotovosti pracoval nad rámec 48 hodinového pracovného týždňa určeného Čl. 6 písm. b) Smernice. K námietke týkajúcej sa nerovnomerného rozvrhnutia služobného času u hasičov v období 6 mesiacov odvolací súd uvádza, že členské štáty sú povinné rešpektovať a garantovať priemerný 48 hodinový pracovný čas aj vo vzťahu k referenčnému obdobiu (porovnaj rozsudok ESD C-254/2018).

18.3. Pokiaľ odvolateľ namietal, že podstatou sporu nie je to, či žalobca v niektorom týždni prekročil 48 hodinový pracovný čas, ale aký priemerný týždenný pracovný čas dosiahol v konkrétnych referenčných obdobiach, ako aj, že bolo potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, pričom poukázal na čl. 16 písm. b) Smernice 2003/88/ES, odvolací súd konštatuje, že smernica umožňuje členským štátom ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie, nepresahujúce štyri mesiace. V tejto súvislosti je nevyhnutné si uvedomiť, že na to, aby sa takéto ustanovenie mohlo uplatňovať, bolo nevyhnutné, aby bolo prevzaté do právneho poriadku Slovenskej republiky. Zo zákona č. 315/2001 Z.z. nevyplýva, aby Slovenská republika uvedené ustanovenie, ako aj ustanovenie čl. 6 písm. b) Smernice prevzala do vnútroštátneho poriadku, a teda že by maximálny týždenný pracovný čas bolo možné dodržiavať a skúmať v rámci referenčného obdobia 4 mesiacov, resp. za splnenia smernicou stanovených podmienok, aj v dlhšom období. Keďže Slovenská republika neprevzala v zákone č. 315/2001 Z. z. a ani v inom zákone, upravujúcom právne postavenie príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, články smernice o stanovení maximálneho týždenného pracovného času, nemožno konštatovať ani to, že by prevzala, resp. že by do právneho poriadku Slovenskej republiky boli transponované ustanovenia smernice o možnosti určenia referenčného obdobia, v ktorom by sa maximálny týždenný pracovný čas posudzoval. Ustanovenia § 86 zákona č. 315/2001 Z.z. sa týkajú nerovnomerného rozvrhnutia služobného času, avšak uvedené nesúvisí s maximálnym obmedzením týždenného pracovného času podľa smernice. Vzhľadom na uvedené námietka žalovanej o zisťovaní splnenia podmienok v rámci referenčného obdobia je neopodstatnená, nakoľko ustanovenie o referenčnom období, súvisiacom s maximálnou výmerou týždenného pracovného času, taktiež nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky riadne prevzaté, a preto sa žalovaný nemôže dovolávať jeho aplikácie.

19. K aplikácii § 13 Občianskeho zákonníka pri rozhodovaní v danej veci odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie dôsledne posudzoval splnenie podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva EÚ a na základe vykonaného dokazovania dospel k správne záveru o naplnení predpokladov zodpovednosti štátu vo vzťahu k žalobcovi, pričom v súvislosti s uplatneným nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy súd správne tento posúdil podľa zásad upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

20.1. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

20.2. V zmysle § 13 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

21.1. V posudzovanej veci vznikla žalobcovi nemajetková ujma, ktorú je možné posúdiť podľa zásad upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, vzťahujúcich sa na právo na ochranu osobnosti. Predmetom ochrany podľa tohto ustanovenia sú osobné práva občana, ktoré ovplyvňujú rozvoj jeho

osobnosti a sú s ním úzko späté. Jedná sa o nehmotné hodnoty ľudskej osobnosti v jej fyzickej (telesnej), ako aj psychicko - morálno - sociálnej integrite. Funkciou práva na ochranu osobnosti je zabezpečenie dôstojnej existencie a slobodného rozvoja osobnosti fyzickej osoby.

21.2. Jedným z najvýznamnejších osobnostných práv je, o.i., právo na súkromný a rodinný život, ako aj právo na ochranu zdravia. Odvolací súd odkazuje na závery súdu prvej inštancie o vzniku nemajetkovej ujmy u žalobcu, ktorej podstatou je skutočnosť, že tento namiesto času, ktorý mohol tráviť s rodinou, prípadne inak ako v zamestnaní, tento čas trávil práve v zamestnaní. Je potrebné dodať, že žalobca má aj právo na ochranu zdravia podľa čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky, že uvedený článok zaväzuje štát zabezpečiť jeho realizáciu predovšetkým prostredníctvom právnej úpravy materiálnych a inštitucionálnych predpokladov nevyhnutných na jeho efektívny výkon. V pracovnoprávnej oblasti je právo na ochranu zdravia zabezpečované predovšetkým zavádzaním opatrení na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov, vrátane úpravy pracovných podmienok, medzi ktoré patrí aj organizácia pracovného času a odpočinku. Každý má právo na odpočinok a zotavenie vrátane rozumného vymedzenia pracovného času a pravidelnej platenej dovolenky (článok 24 Všeobecnej Deklarácie ľudských práv). Z úvodných ust. Smernice Rady 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, ako aj Smernice Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, vyplýva, že normotvorca vychádzal z faktu, že je ešte stále príliš vysoký výskyt pracovných úrazov a chorôb z povolania a musia sa preto bezodkladne zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, pričom tento cieľ by sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem „odpočinok“ sa musí vyjadriť v jednotkách času, t.j. v dňoch, hodinách, resp. ich časti. Pracovníkom spoločenstva sa musí poskytnúť minimálny denný, týždenný a ročný čas odpočinku a primerané prestávky v práci. V tejto súvislosti je potrebné tiež zaviesť maximálnu hranicu týždenného pracovného času; „primeraný odpočinok“ znamená, že pracovníci majú pravidelný čas odpočinku, trvanie ktorého je vyjadrené v jednotkách času a ktorý je dostatočne dlhý a nepretržitý, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie.

22. Vychádzajúc aj z vyššie uvedených skutočností, je potrebné sa stotožniť so záverom súdu, že žalobcovi nepochybne vznikla nemajetková ujma. Uvedená ujma u žalobcu spočíva v porušení jeho základného osobnostného práva - práva na súkromný a rodinný život, právo na ochranu zdravia, telesnej a psychickej integrity, spočívajúca predovšetkým v porušení práva na primeranú dobu odpočinku. Nemožno sa stotožniť s argumentáciou žalovanej, že nebola splnená podmienka pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods.2 Občianskeho zákonníka, že v zmysle uvedeného ustanovenia je možné žiadať peňažné odškodnenie len vtedy, ak nie je postačujúce zadostučinenie podľa ods. 1 § 13 a že neoprávneným zásahom bola v značnej miere znížená dôstojnosť, resp. vážnosť žalobcu v spoločnosti.

23. So zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené (právo na ochranu zdravia) a jeho okolnosti, nemožno podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti vymenované v § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sú uvedené príkladom, teda právna úprava nevyklučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany, a ktoré z týchto právnych prostriedkov dotknutá osoba použije, závisí predovšetkým na jej vôli, ktorá bude ovplyvnená povahou a intenzitou neoprávneného zásahu. Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie, pričom týmto zadostučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by sa satisfakcia podľa odseku 1 nejavila ako postačujúca. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo, t.j., že žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času, resp. prijala vnútroštátnu právnu úpravu v zmysle zák. č. 315/2001 Z.z. o hasičskom a záchranom zbore, ktorý umožňuje zamestnávateľovi resp. služobnému úradu rozvrhnúť príslušníkovi zboru služobný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu, stanovenú v článku 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a rady 2003/88/ES, neprichádza do úvahy morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie difamujúcich výrokov a pod. Uvedené prostriedky nápravy

podľa § 13 ods.1 Občianskeho zákonníka za takýchto okolností strácajú svoju účinnosť a funkčnosť a v takomto prípade súdna prax nevylučuje možnosť bez ďalšieho uplatniť finančné zadosťučinenie.

24. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice o rozvrhovaní pracovného času žalobcu došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry SD EÚ za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vznikutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciej, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká. Rozsahu peňažnej náhrady vo výške 2 000,- eur, ktorá je odvodená od charakteru zásahu a jeho trvania a následku, ktorý ním vznikol, nemožno namietať.

25.1. Prvoinštančný súd pochybil, keď vo svojom rozhodnutí neprihliadal na iné rozhodnutia iných všeobecných súdov v konaniach o náhradu škody začatých žalobcami ako príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru proti žalovanej z totožných dôvodov, ktoré riešili námietky žalovanej predložené aj v tomto konaní.

25.2. V týchto iných sporoch bola žalobcom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy z dôvodu nesprávnej transpozície Smernice umožňujúcej vyžadovať od príslušníkov Hasičského a záchranného zboru výkon štátnej služby nad smernicou stanovený maximálny týždenný pracovný čas 48 hodín, a všetky námietky žalovaného boli posúdené ako nedôvodné. Súd svoje rozhodnutie vo vzťahu k výške priznanej sumy nezaložil na právom predvídaných okolnostiach, prihliadajúc podľa povahy vecí k porovnateľným kritériám, a ním stanovený rozsah nemajetkovej ujmy spĺňa podmienku primeranosti, preto rozhodnutie nie je konzistentné s výškou náhrad priznaných v obdobných súdnych sporoch (porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 3CoPr/229/2019, 6Co/244/2019, 1CoPr/8/2019, 5Co/26/2022, 5Co/64/2022, 5Co/180/2022, 5Co/203/2022, 6Co/60/2022, 6Co/69/2022, 6Co/102/2022 a 6Co/129/2022).

25.3. Žalobca v konaní nepreukázal, aby ujma spôsobená jemu bola za iných podmienok, alebo že by u neho bol vyvolaný horší (väžnejší) následok ako v citovaných rozhodnutiach. Preto odvolací súd zastáva názor, že v časti o zaplatenie 700 eur prvoinštančný súd vec nesprávne právne posúdil. V záujme predvídateľnosti rozhodnutí a zachovania princípu spravodlivosti, ktorý spočíva v povinnosti všeobecných súdov zohľadňovať špecifické okolnosti a individuálne súvislosti každého konkrétneho prípadu tak, aby bolo dosiahnuté spravodlivé vyriešenie vecí t.j. aby úzkostné lipnutie na litere zákona v prospech jednej procesnej strany nespôsobil do očí bijúcu nespravodlivosť druhej procesnej strany, odvolací súd považoval za primeranú náhradu sumu 2 000 eur a v prevyšujúcej časti, o zaplatenie 700 eur žalobu zamietol.

26.1. Podľa § 255 ods.1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

26.2. Podľa § 262 ods.1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

26.3. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods.1,2 CSP v spojení s § 255 ods.1 a § 262 ods.1 CSP a žalobcovi úspešnému čo do základu nároku, priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

27. Pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté: 3 hlasy za (§ 393 ods.2 druhá veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený

sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení.

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom.

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.